

допомогою коефіцієнта дефіцитності фінансових ресурсів страховика є простота й зрозумілість завдяки використанню єдиного показника. Проте, дана методика має цілий ряд недоліків. Зокрема, вона ґрунтується на використанні середнього значення тарифної ставки за всім страховим портфелем компанії, що не зовсім доречно для страховика, який здійснює кілька видів страхування [1, с. 70].

Досить поширеним підходом до оцінки фінансової стійкості страхових компаній є тести раннього попередження банкрутства, які ґрунтуються на використанні інтегрального показника ймовірності банкрутства страховика. Один із різновидів таких тестів запропонований в українському законодавстві Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [2].

У світовій практиці управління діяльністю страховиків, окрім органів державного нагляду та менеджменту страхових компаній, здійснює ще один елемент – аналітичний центр (рейтингове агентство). У багатьох країнах світу з розвинутою фінансовою системою для надання споживачам найповнішої інформації про фінансову стійкість страхових компаній застосовують рейтингові оцінки незалежних рейтингових агентств.

Отже, аналіз наявних методів оцінки фінансової стійкості страхових компаній свідчить, що кожен з них має недоліки і переваги. Тому виникає об'єктивна необхідність у розробці комплексного підходу для якісної оцінки фінансової стійкості страховика.

Література

1. Литвин А. В. Порівняння підходів до оцінки фінансової стійкості страхових компаній / А. В. Литвин // Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. – 2013. – Т. 146. – С. 68–73.

2. Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17 березня 2005 р. № 3755 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1099-09>.

Козак О. В., ст. гр. ФСТМ-21

Спасів Н. Я., к.е.н., доцент

ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ: ОСОБЛИВОСТІ ПОНЯТІЙНОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ

У вітчизняній економічній літературі залежно від характеру обороту капітал поділяють на основний та оборотний. Критерієм даного розмежування є різний характер обігу окремих його частин і різні способи перенесення їх вартості на вироблений товар, продукт, роботу чи послугу.

Дискусії щодо сутності основного капіталу перманентно виникають у джерелах наукової літератури. Так, А. Фукс основним капіталом вважає ті елементи продуктивного капіталу, які повною мірою беруть участь у виробничому процесі, але переносять свою вартість на виготовлені товари частинами, в міру зносу. Матеріальними носіями основного капіталу є засоби праці – виробничі будівлі, споруди, машини, устаткування, прилади тощо. Їх вартість поступово, частинами відокремлюється від матеріального тіла, включається у вартість товарів і після реалізації останніх на ринку повертається на підприємство [1, с. 8].

Аналогічної точки зору дотримується В. Панченко. За його інтерпретацією, основним капіталом є ті елементи капіталу, які повною мірою беруть участь у виробничому процесі, але свою вартість переносять на товар частинами, в міру зносу, який залежить від нормативного терміну служби [2, с. 9].

А. Азриліян визначає основний капітал як частину національного майна, що створена суспільною працею і перебуває у різноманітних формах власності; цю частину протягом тривалого часу неодноразово або постійно у незмінній натурально-речовій формі використовують в економіці, й вона поступово переносить свою вартість на вироблені продукти та послуги. До основного капіталу відносять об'єкти, термін використання яких не менший року і вартість яких є не меншою від вартості, що встановлена в нормативному порядку [3].

У зарубіжній літературі, зокрема в сучасному тлумачному словнику, основний капітал – це капітальні товари тривалого користування, які вживають протягом тривалого періоду, наприклад, будівлі, обладнання, інструменти.

Б. Болдирьов відзначає, що в активі балансу значну частину ресурсів вкладено в основний капітал, яка затрачається на будову будинків, споруд, запуск машин, обладнання, інструментів. Структура основного капіталу залежить від технології виробництва, спеціалізації, організації і виражає технічну озброєність галузі [4, с. 270].

Л. Дробозіна дає визначення основного капіталу «як частини активів підприємства, вкладених в основні засоби, незавершені довготермінові інвестиції, нематеріальні активи, довготермінові фінансові вклади» [5, с. 93].

Аналогічною є думка І. Зятковського, який характеризує основний капітал як суму вкладень у необігові активи у вигляді вартості матеріальних активів – основних засобів у робочому стані, основних засобів у вигляді незавершених капітальних вкладів, нематеріальних активів – об'єктів права і довгострокових фінансових інвестицій [6, с. 54].

У «Фінансовому словнику» за редакцією А. Загороднього, Г. Вознюк та Т. Смовженко подано таку інтерпретацію поняття «основний капітал» – «це частина продуктивного капіталу, яка бере участь у виробничому процесі

багаторазово і переносить свою вартість на новий продукт частинами впродовж тривалого часу. До основного капіталу належать: частина капіталу, авансована на придбання засобів праці, виробничих будівель, споруд, машин, обладнання, вартість земельної власності, вкладення фінансового характеру, нематеріальні активи» [7, с. 210].

В свою чергу, у новому виданні фінансового словника основний капітал трактується на більш науково обґрунтованому рівні – як капітал, інвестований у позаоборотні (довготермінові) активи підприємства [8, с. 204].

Л. Алексєєнко та М. Олексієнко розуміють під основним капіталом (основними активами) сукупність грошових засобів підприємства (компанії), вкладених в основні фонди (засоби виробництва), які багаторазово беруть участь у процесі виробничої і комерційної діяльності та поступово (частинами) переносять свою вартість на продукцію (товари, послуги) [9, с. 441].

Російські економісти В. Гризунов та В. Грибов також дають визначення описаній категорії через поняття «основні фонди»: «основний капітал – це грошова оцінка основних фондів як матеріальних цінностей, що мають довготривалий період функціонування» [10, с. 42].

Отже, на основі викладеного можна зробити висновок, що основний капітал визначають за вартісним вираженням та особливими формами прояву і руху. Проте, на нашу думку, основним капіталом є грошові кошти, які мобілізує підприємство з власних і запозичених джерел фінансування для формування необхідних йому довготермінових необоротних активів з метою ефективного господарювання.

Література

1. Фукс А. Д. Амортизація та оновлення основного капіталу: теорія і практика / А. Фукс. – К.: Вид-во КНЕУ. – 2006. – 160 с.
2. Панченко В. Н. Механізм відтворення та підвищення капіталовіддачі основного капіталу авіапідприємств / В. Н. Панченко. – К.: «Фенікс». – 2002. – 364 с.
3. Большой экономический словарь / Под ред. А. Н. Азрилияна. – М.: Институт новой экономики. – 1997. – 864 с.
4. Болдырьов Б. Г. Финансы капитализма / Б. Г. Болдырьов. – М.: Финансы и статистика. – 1990. – 270 с.
5. Финансы: учебник для ВУЗов / Под ред. проф., чл.-корр. РАЕН Л. А. Дробозиной. – М.: ЮНИТИ. – 1999. – 527 с.
6. Зятковський І. В. Фінанси підприємств: навч. посіб. – [Вид. 2-ге, доповн. і переробл.]. – Тернопіль: Економічна думка. – 2002. – 400 с.
7. Загородній А. Г. Фінансовий словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. – [2-ге видання, виправлене і доповнене]. – Львів: Вид-во «Центр Європи». – 1997. – 576 с.
8. Фінансовий словник / За ред. А. Г. Загороднього, Г. Л. Вознюк та Т. С. Смовженко. – [4-те видання, виправлене та доповнене]. – Львів: вид-во «Центр Європи». – 2002. – 625 с.
9. Алексєєнко Л. М. Економічний тлумачний словник / Л. М. Алексєєнко, М. Б. Олексієнко. – Тернопіль: «Астон». – 2003. – 220 с.

10. Грузинов В. П. Экономика предприятия: учеб. пособ. / В. П. Грузинов, В. Д. Грибов. – М.: Финансы и статистика. – 1998. – 208 с.

Комінко В. М., ст. гр. ФСГм-22
Луцишин О. О., к.е.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Поширення корпоративної форми організації бізнесу актуалізує проблему гармонізації взаємодії учасників корпоративних відносин з метою узгодження їх інтересів. Акціонерна форма підприємництва створює можливість об'єднання капіталів різних інвесторів, у тому числі й для власників капіталу, неспроможних до самостійної підприємницької діяльності. Відтак, нагальною є потреба у з'ясуванні сутності, можливостей та механізмів прибуткового управління капіталом.

При визначенні капіталу акціонерного товариства слід виділити вартісно-орієнтований аспект корпоративного управління, що полягає у визначенні капіталу як вартості, що інвестується у активи акціонерного товариства з метою отримання доданої вартості для максимізації добробуту акціонерів за рахунок зростання ринкової вартості акцій товариства або отримання акціонерами дивідендів та для задоволення усіх учасників корпоративних відносин в цілому [3, с. 209].

Сучасні підходи до вибору джерел формування капіталу акціонерного товариства передбачають таке поєднання власного та позикового капіталу, при якому забезпечуються сприятливі показники рентабельності та фінансової стійкості [1, с. 97].

Для підвищення ефективності використання власного капіталу, а також з метою мінімізації ризиків при прийнятті інвестиційних рішень потрібно все більше оперативної інформації про структуру капіталу. Контрагенти підприємства, постачальники та підрядники, перш ніж встановити ділові відносини, також вимагають розкриття даної інформації.

Оптимізація структури капіталу є однією з найбільш важливих і складних завдань, що вирішуються в процесі фінансового управління акціонерним товариством. Оптимальна структура капіталу підприємства являє собою таке співвідношення використання власних і позикових коштів, при якому забезпечується найбільш ефективна пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності та коефіцієнтом фінансової стійкості, тобто максимізується його ринкова вартість.